

*Габур Оксана Сергіївна,  
аспірантка кафедри права інтелектуальної власності  
та патентної юстиції  
Національного університету «Одеська юридична академія»*

## **ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК НОВИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИН**

Інформаційні технології невинно проникають у всі аспекти сучасного суспільства. Нові парадигми соціального буття вимагають нових форм усвідомлення, тобто відбувається тотальне переосмислення звичних нам процесів. Створюється нова реальність – інформаційного суспільства, інформатизації. Запровадження в діяльність органів влади інформаційно-комунікаційних технологій, використання автоматизованих систем у роботі державного управління, перехід на електронні документи, існування онлайн-сервісу державних послуг – це все реалії нашого часу.

Про стрімку трансформацію сучасного суспільства останніх декілька років свідчить хоча б той факт, що словом 2019 року, за версією словника сучасної української мови (UA.NEWS), визнано слово «діджиталізація», яке є спрощеною формою вітчизняного терміна «цифрова трансформація» [1].

Чимало науковців присвячують свої праці окремим аспектам цифровізації, зокрема: Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova – ролі ІТ-права в регулюванні суспільних відносин, О. А. Беяневич – договірним відносинам з використанням електронних ресурсів, В. В. Кочин і К. Єфремова – складникам відносин цифрової економіки, О. В. Шаповалова – електронним публічним реєстрам, М. О. Устенко – діджиталізації підприємств.

Очевидно, стрімкий розвиток інформаційних технологій призвів і до необхідності перегляду моделі ведення бізнесу – трансформації в технологічну, digital-орієнтовану систему. М. О. Устенко зазначає, що діджиталізація бізнесу стає невідворотною тенденцією, ігнорування якої стає ознакою відсталості й невідповідності сучасним вимогам. Стратегічні заходи щодо підвищення конкурентоспроможності будь-якого економічного суб'єкта повинні реалізовувати-

ся в площині його цифрового виміру [2, с. 188]. Завдяки цифровим технологіям формується фундамент конкурентних переваг компаній за рахунок оптимізації бізнес-процесів, виникають нові пропозиції продуктів і послуг, нові форми відносин компанії з клієнтами та співробітниками. У той же час цифровізація змусила компанії подумати про свою поточну стратегію та досліджувати нові можливості для бізнесу. Хоча дослідження цифровізації в контексті корпоративних відносин зараз привертають все більшу увагу, у цій галузі існують прогалини, оскільки кількість емпіричних ідей обмежена.

Метою діджиталізації у внутрішньому житті компанії є підвищення ефективності бізнес-процесів. Виникають можливості спрощення та прискорення робіт з базами даних, автоматизація усіх видів діяльності. Завдяки впровадженню хмарних платформ, які прискорюють розробку додатків, робочих процесів, інтеграцію даних, а також дозволяють розширити можливості аналітики й спростити процес підготовки корпоративної звітності, приймаються своєчасні якісні управлінські рішення. Правильно забезпечений онлайн формат сприяє простоті доступу до управління компанією. Дослідження показують, що онлайн формат збільшує зацікавленість в управлінні компанією учасників (акціонерів), які стають більш активними у прийнятті рішень. Метою діджиталізації компаній у їх зовнішній діяльності – це можливість вибудовування відносин з клієнтами і партнерами, завдяки чому здійснюється розробка та адаптація продуктів / послуг з урахуванням потреб та очікувань клієнтів – перехід від «цільової аудиторії» до персоналізації.

У всьому світі компанії активно використовують дистанційні форми ведення корпоративних правовідносин. Наприклад, у США в 2020 році більше ніж 2000 публічних компаній проводили загальні збори акціонерів дистанційно. Водночас, у дистанційних загальних зборах брало участь більше акціонерів, ніж зазвичай. Так у 2020 році тисячі акціонерів брали участь у онлайн загальних зборах найбільшого мобільного провайдерів США – AT&T,2 та одного з найбільших банків – MT&T Bank [3].

В Україні, ЗУ «Про товариства з обмеженою та додатковою

відповідальністю» [4] передбачає проведення загальних зборів учасників в режимі відеоконференції, що дозволяє бачити та чути всіх учасників одночасно. Але наразі немає конкретних та чітких вимог для проведення таких зборів, тому важко уникнути потенційних ризиків таких як ідентифікація учасників або підтвердження результатів голосування. Можна зазначити всі уточнення у статуті чи у внутрішньому положенні про скликання та проведення загальних зборів учасників, врегулювавши питання ідентифікації учасників та присутніх, наприклад, за допомогою індивідуальних паролей доступу, а фіксацію ходу загальних зборів та результатів голосування – шляхом збереження електронних повідомлень, формування електронного протоколу [3]. За результатами дистанційних загальних зборів учасників (акціонерів) необхідно підписувати протокол, він може бути сформований в електронному варіанті у разі його підписання кваліфікованими електронними підписами (КЕП). КЕП є гарантом юридичної сили документа перед третіми особами. Але далеко не всі рішення можна укласти в електронному вигляді, навіть з використанням КЕП. Наприклад, для реєстрації змін до відомостей про розміри часток у статутному капіталі товариства державному реєстратору подаватимуться рішення загальних зборів учасників, яке неможливо буде подати в електронному форматі. Адже на сьогодні не існує можливості електронної державної реєстрації юридичної особи.

Великим кроком у діджиталізацію є передбачені корпоративним законодавством та законодавством про державну реєстрацію здійснення майже всіх платежів он-лайн.

Українське законодавство визнає електронні докази в цивільному, господарському, адміністративному та кримінальному процесі, що є дуже важливим для ефективного використання цифрових технологій в корпоративних відносинах. Так, у справі № 923/566/19, яка переглядалася Верховним Судом, господарські суди прийняли у якості належних та допустимих доказів скріншоти листування електронною поштою (Постанова Верховного Суду від 17 березня 2020 р.) [5]. Але не зважаючи на сприйняття судами доказів у електронній формі, ставлення судів до їх оцінки є досить прискіпливим. Виникають пи-

тання щодо підтвердження автентичності електронних документів та автентичності самої особи-автора таких документів.

Цифрова трансформація – це широкий термін, що охоплює широкий спектр елементів, які в поєднанні визначають, як компанія взаємодіє із клієнтами, партнерами, як вона працює з внутрішніми інструментами, і врешті-решт, як ця нова цифрова структура підтримується на технічному рівні. Отже можна зробити висновок, що розвиток корпоративної діяльності в умовах діджиталізації повинен відбуватись за умов низки управлінських рішень.

По-перше, треба здійснити досконале планування цифрової стратегії компанії. Цифрова стратегія – це процес вибору інформаційних технологій, для використання/впровадження яких буде виділено фінансування. Впровадження комплексної цифрової стратегії повинно забезпечити компанії конкурентні переваги та покращити її позиції на ринку, що в свою чергу призведе до зростання прибутковості.

По-друге, постійний моніторинг трендів та визначення умов адаптації компанії до змін. В умовах швидко мінливих умов ринкового середовища потрібно відстежувати новітні технології в інших галузях та проектувати їх вплив на власний бізнес у майбутньому. Це дасть змогу сучасним компаніям утілити інноваційний задум до реального втілення товарів та послуг.

По-третє, визначення та оцінка обмежень, знаходження способів досягнення прогресу з урахуванням існуючих ускладнень та протиріч. Розвиток інформаційних систем стає можливим за умов наявності мінімальних обмежень: фінансових, правових, технічних, технологічних, кадрових, екологічних. Галузева специфіка може вимагати додаткових умов інфраструктурного забезпечення, підвищеного рівня безпеки тощо.

По-четверте, ефективної бізнес-моделі діджиталізації. Здатність компаній до тривалого функціонування залежить від того, наскільки продуманими є їхні бізнес-моделі з погляду створення споживчої цінності. Цифрові технології та нові аналітичні методи створюють нові шляхи у створенні й функціонуванні бізнес-моделей. Тому сьо-

годні компаніям потрібно або переглянути та оптимізувати свою бізнес-модель, або створити нову.

По-п'яте, пошук балансу між інноваційним та прагматичним баченням розвитку. Прогнозування очікуваного ефекту від діджиталізації, порівняння інноваційних ініціатив. Головними завданнями менеджменту стає оцінка можливого ефекту, фільтрація та вибір пріоритетів розвитку компанії.

#### **Література:**

1. Названо слово року за версією словника сучасної української мови (UA.NEWS). URL: <https://ua.news/ua/nazvano-slovo-goda-po-versyy-slovary-a-sovremennogo-ukraynskogo-yazyka/>.
2. Устенко М.О., Русских А.А. Діджиталізація конкурентоспроможності підприємства в реаліях цифрової економіки. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2019. № 68. С. 181–192.
3. Корпоративне управління онлайн: діджиталізація корпоративних відносин в українських компаніях. URL: [https://golaw.ua/ua/insights/publication/enavtochernetkauakorporativne-upravlinnya-onlajn-didzhitalizacziya-korporativnih-vidnosin-v-ukrayinskih-kompaniyah/#\\_ftn1](https://golaw.ua/ua/insights/publication/enavtochernetkauakorporativne-upravlinnya-onlajn-didzhitalizacziya-korporativnih-vidnosin-v-ukrayinskih-kompaniyah/#_ftn1).
4. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України № 2275-VIII від 06.02.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
5. Постанова Верховного Суду від 17 березня 2020 року: URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88244923>.